

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 7

ŠTEV. 9-10

SEPTEMBER-OKTOBER 1956

LETO XV

XXXVII. redni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani

Prosvetna zveza sklicuje XXXVII. redni občni zbor na dan
5. novembra 1956 ob 9. uri dopoldne v verandni dvorani hotela Union.

Dnevni red obsega:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo o delu.
3. Poročilo preglednikov.
4. Volitev 9 odbornikov in 5 preglednikov.

5. Sprememba pravil in sicer § 5. se doda točka 10., ki naj bi se glasila: Za dosego namenov § 5., točka 5., 6. in 9., se osnuje pod vodstvom gospodarja gospodarski odsek, ki se izvoli na občnem zboru. Ta odsek tvorijo: gospodar, blagajnik, knjižničar in 4 člani, ki jih izvoli vsakoletni občni zbor. Sklepi gospodarskega odseka se predložijo v odobritev vsakokratnemu predsedniku Prosvetne zveze in s tem postanejo polnomočni.

6. Slučajnosti.

Včlanjena društva imajo pravico, da se v smislu § 15. poslovnika udeležujejo po svojih zastopnikih občnih zborov. Vsako društvo pošlje po enega zastopnika za vsakih začetih 50 članov. Ti zastopniki morajo imeti s seboj pismeno pooblastilo društvenega odbora. En zastopnik sme zastopati največ 5 društev. Po en glas ima tudi vsak odbornik Prosvetne zveze in vsak predsednik prosvetnega okrožja.

Ljubljana, dne 12. oktobra 1956.

Dr. F. K. Lukman, l. r.,
t. č. predsednik.

Miloš Stare, l. r.,
t. č. tajnik.

Smernice za bodoče delo v letu 1936-37

Zunanje prireditve, katerih je bilo v preteklem letu precej, so za nami. Pokazale so, da je prosvetno delo skoro v sleherni župniji iznova oživel, da se je zlasti mladina oklenila naših organizacij in da hoče tudi na prosvetnem polju posvetiti svoje mladostne sile napredku našega naroda ob svitu križa in Evharistije. Čas, v katerem živimo, nam kategorično diktira naše delo. Bije se boj med poganstvom in katoliško cerkvijo, boj med barbarstvom in krščansko kulturo, boj med Kristusom in Antikristom. Sveti Oče Pij XI. je v lepem nagovoru na španske duhovnike izgnance naslovil očetovske besede vesoljnemu svetu, da se ob 12. uri zave svoje nevarnosti: »Najsvetejše reči in svetim rečem posvečene osebe, neprenosljivi zakladi krščanske pobožnosti, kulture in umetnosti, najblagodejnejši zavodi, posvečeni pobožnosti, svete device, katerih roke niso nikomur prizadejale ničesar zlega, ampak delile samo dobroto, častitljivi starčki in otročiči v prvem cvetu življenja, vse je postalo predmet barbarskega klanja in uničevanja po razbrzdanosti najbolj temnih in krutih nagonov človeške strasti, o kateri bi človek sodil, da je nemogoča in katera ni v nasprotju samo z moralnim dostojanstvom človeške osebe, ampak s človeško naravo samo, ki je padla tako globoko. Iz vse te zmesi krvi in težave pa nam stopi nasproti dejstvo, da brat ubija brata! Kaj naj porečemo o tem bratomornem klanju in o klanju, ki ga nameravajo nekateri uprizoriti po vsej zemlji. Ne moremo si misliti drugače, kakor da je to bilo uprizorjeno po satanskih pripravah, ki so uspeli, da zanetijo plamen najneusmiljenejšega sovraštva najprej v Španiji, kakor so že to storili v Rusiji, na Kitajskem, v Mehiki in drugod. To je sad svetovne, neprestane zvite propagande, ki si hoče osvojiti vesoljni svet. — Kaj naj cerkev stori, če države same vzdržujejo šole, iz katerih se izganja krščanski pouk, pouk pa, ki v resnici človeško

družbo revolucionirata, pa se od zgoraj pospešuje in trpi se celo, da ga časopisje razširja, hvali in povzdiguje, medtem ko skuša krščanstvo pokazati kot nesodobno in celo državi škodljivo. In kaj naj rečemo k temu, če mnoge države mladino naravnost odtegujejo vplivu cerkve in se na ta način rušijo tiste ovire, ki jih je postavila vera in cerkev najhujšim strastem in zablodam, iz katerih izvira splošno razdejanje človeške družbe.

Teh očetovskih besedi naša organizacija ne more preslišati, če ravno so te besede preslišale marsikatero državo, kot zvesti sinovi katoliške cerkve se moramo takoj javiti kot prostovoljci v križarsko vojno proti boljševizmu. In vse naše društvene domove moramo odpreti nauku katoliške cerkve, ki kliče v tem trenutku na neizprosni boj proti sodobnemu najhujšemu sovražniku naše vere komunizmu. Dovolj je oklevanja in omahovanja, dovolj je kompromisov, kjer prihaja boj na ostrino, se moramo poslužiti tudi vseh modernih tehničnih sredstev, če hočemo sovražnika pregnati iz slovenskih družin, iz slovenskih vasi, iz naših delavnic in tovarn. Za ta boj moramo najprej izvežbati borce voditelje. V ta namen bo v Ljubljani 4. in 5. novembra, ob priliki občnega zbora **socialno prosvetni tečaj**, na katerem se bodo tečajniki seznanili: 1. s sodobno Rusijo, 2. spoznali bodo, kdo vodi boljševizem, 3. podtalno delo kominterne, 4. sadove komunizma v Mehiki in sodobni Španiji. Taki tečaji se lahko vršijo tudi po vseh okrajih, kjer je ljudstvo okuženo s tem brezverskim strupom. V takih krajih naj potem, ko so izvežbani borce voditelji, priredijo velika javna predavanja s skioptičnimi slikami, kot n. pr.: 1. Sodobna Španija, v besedi in sliki; 2. Pogled v sodobno Rusijo, v besedi in sliki; 3. Pregarjanje krščanstva v Mehiki. Obljubljeni so nam tudi protiboljševiški filmi. Prosvetna zveza pa bo v ta namen tudi porabila radio oddajno postajo, kjer bo imel vsako drugo sredo, počenši 21.

oktobra, g. dr. Ivan Ahčin slična predavanja, kakor na socialnem tečaju. Tako bo beseda, slika, film in radio služil boju proti boljševizmu.

Notranje intenzivno delo

pa se bo vršilo po fantovskih in dekliskih krožkih na tedenskih večerih. V zimskih mesecih se bodo naši fantje na svojih sestankih iz posebne brošure seznanjali o osnovi komunizma in boljševizma in o kritičnem proučevanju razlik med socialnim redom po nauku katoliške cerkve in med komunističnimi zablodami. Obdelavala se bo tudi tvarina pod naslovom »Naša vas, ki je namenjena spoznavanju naše domače občine in gojitvi farne skupnosti in zavesti. Številna predavanja o boljševiški vzgoji, o načinu pridobivanja komunistov i. t. d. bodo pripravljena. Slična tvarina je določena tudi kot obvezna za dekliske krožke. Iz te tvarine bodo polagali pri prosvetnih tekmah izpit. Tekme bodo obvezne za vse odseke in krožke. Noben odsek se ne bo mogel izgovarjati, da ni bil obveščen o tvarini in da ni prejel smernic za delo. Odseki naj pridno zasledujejo navodila, ki jih bodo prejeli v dopisih, krožki pa v okrožnicah.

Ljudski odrf

morajo tudi sodelovati pri akciji proti boljševizmu. V ta namen smo izdali igro F. S. Finžgarja »Nova zapoved«. Še vedno aktualna je igra istega pisatelja »Vse naše«. Socialno globoka in aktualna je tudi igra »Boštjan iz predmestja«, dalje igre: »Izgubljena ova«, »Križ ali zvezda« ter »Sestra Annucijata«.

Pri tem delu pa mora sodelovati tudi naš organizacijski tisk. V ta namen bo prinašal »Kres« primerne članke in povesti, kakor tudi »Vigred«.

Za mesta in trge predlagamo sličen spored prosvetnih večerov, kakršen je spored za mesto Ljubljano. Na sporedu so predavanja iz raznih področij, vendar pa je glavni poudarek na spoznavanju slovenskega naroda in slovenske bitnosti. Temu je posvečenih 7 prosvetnih večerov.

Spored večerov:

1956.

1. 2. okt.: Fr. S. Finžgar: Stoletnica Krsta pri Savici.
2. 9. okt.: Dr. Angela Piskernik: Značaj koroških Slovencev.
3. 16. okt.: Prof. Marjan Dobovšek: Olimpijske igre v Berlinu.
4. 25. okt.: Prof. Janko Mlakar: V tirolskih gorah.
5. 30. okt.: Prof. Filip Terčelj: Goriški Slovenci in njihov značaj.
6. 6. nov.: Univ. prof. dr. Andrej Snaj: Po stopinjah Izraelcev na Sinajsko goro.
7. 13. nov.: Prof. Fr. Baš: Značaj ljudstva na Pohorju, Kozjaku in Slov. goricah.
8. 20. nov.: Dr. A. Breclj: Spolna vzgoja.
9. 27. nov.: Dr. Alojzij Kuhar: Med našimi izseljenci.
10. 4. dec.: Dr. J. Hohnjec: Zakaj prosimo za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška.
11. 11. dec.: Prof. dr. Karol Capuder: Hitlerjeva osebnost in njegov boj.
12. 18. dec.: Ravn. Vinko Zor: Palestina v besedi in sliki.

1957.

13. 8. jan.: Prof. dr. Ivan Knific: Preko Severne Amerike.
14. 15. jan.: Univ. prof. Marij Osana: Nova velesila v radijskih valovih.
15. 22. jan.: Dr. Ivan Ahčin: Ob 20-letnici ruske revolucije.
16. 29. jan.: Dr. Valentin Meršolj: Z dobrovoljci po Rusiji in Dobrudži.
17. 5. febr.: Anica Lebar: Naš kolo-dvorski misijon.
18. 12. febr.: Univ. prof. dr. Andrej Snaj: Palestina v luči najnovejših izkopenin.
19. 19. febr.: Dr. Franc Kimovec, st. dekan: Ob Försterjevi stoletnici.
20. 26. febr.: Univ. prof. dr. Andrej Gosar: Brezposelnost in njeni vzroki.
21. 5. marca: Prosv. inspektor Ivan Dolence: Ob 20 letnici majske deklaracije.
22. 12. marca: Prof. Jak. Šolar: Naša narodna bitnost.

Verska vzgoja.

Ker ima Prosvetna zveza v svojih pravilih tudi pospeševati in širiti med ljudstvom izobrazbo na podlagi krščansko socialnih načel, zato mora vršiti tudi na tem polju svoje poslanstvo. V Sloveniji je veliko župnij posvečenih sv. Martinu, v marsikateri župniji deluje Vincencijeva konferenca. Vsem tem bo dobro služilo skioptično predavanje o sv. Martinu, ki je opremljeno z lepimi skioptičnimi slikami. Za razne cerkvene praznike in verske organizacije, kot za shode Marijine družbe, za Marijine vrtnice, pa tudi za društvene večere priporočamo predavanja o sv. Ceciliji, sv. Luciji, o sv. Agati, o Katarini Aleksandrijski in pa o sv. Evharistiji. To so nova predavanja, ki smo jih šele sedaj uvedli v svojo zbirko. Nova je tudi zbirka, ki šteje 70 koloriranih slik o preganjanju kristjanov v prvih dobah krščanstva. Ta tvarina služi za dvoje lepih verskih predavanj. Na to tvarino se naveže tudi sodobni boj boljše vizma proti krščanski veri. »Naš farni zvon« je naslov lepemu predavanju, ki je tudi opremljeno s slikami. Iz predavanja se vidi, kako tesno je spojeno življenje katoličana z župnijo in s farnim zvonom. To predavanje ni opremljeno samo s slikami, temveč tudi z notami za klavir ali harmonij za vsako sliko. Dobrodošlo bo to predavanje zlasti tamkaj, kjer imajo namen nabaviti nove zvonove. »Sodobna Palestina v besedi in sliki« je naslov predavanju, ki je opremljeno z 80 barvanimi slikami, ki so bile to leto prinesene iz Palestine. Tudi predavatelj za to serijo je vedno na razpolago. Zlasti mladina ljudskih in meščanskih šol bi morala to serijo videti, na kar se posebno opozarjajo veroučitelji. — Društveni odbori naj skrbno pazijo tudi v bodoče, da bodo člani vestno izpolnjevali verske dolžnosti. V naši organizaciji ni mesta za suhe veje, temveč za žive mladike. Versko vzgojno delo bodo vršili fantovski odseki na ta način, da bodo priredili v adventnem in postnem času po dekanijah duhovne vaje za fante. Dolžnost odbornikov je, da poskr-

be za obilno udeležbo. Poleg splošnih duhovnih vaj se bodo vršile fantovske za manjše število udeležencev v naših domovih za duhovne vaje tako v Ljubljani, kakor tudi v Celju. Fantovski prazniki ostanejo isti, kakor lansko leto. Na teh dnevih je obveznost s skupnim obhajilom. Svetuje se čim pogostejše pristopanje k mizi Gospodovi. Ker je treznostno gibanje med našimi fanti zelo potrebno, zato bo vodstvo fantovskih odsekov poskrbelo za treznostne obveznice. Gotovo število dni, tednov in mesecev ne bodo pokusili alkoholnih pijač tisti, ki se zavežejo.

Slično delo na versko vzgojnem polju bo vršilo tudi Vodstvo dekliških krožkov. Njihovi glavni prazniki so: Praznik Kristusa Kralja, praznik Brezmadežne, Marijino oznanjenje in Devica Orleanska, te dneve je obvezno skupno sv. obhajilo. Dekleta se vljudno vabijo, da se udeležijo duhovnih vaj, ki jih priredi Kat. akcija v Ljubljani. Otvorjen je dom duhovnih vaj v Lichtenthurnovem zavodu, kamor naj dekleta pridno zahajajo.

Organizacijsko delo.

V letu 1935/36 so se poživila skoro vsa izobraževalna in prosvetna društva. Ustanovili smo jih celo tamkaj, kjer doslej niso delovala. V naši škofiji deluje 242 prosvetnih društev. Da bodo pa ta društva res delala in imela tudi med seboj zvezo ter si tudi medsebojno pomagala, zlasti s predavanji, bo naše organizacijsko delo v bodočem letu posvečeno požitvi in ustanovitvi dekanijskih odborov. Živahno delujeta dekanijska odbora v Kamniku in Trebnjem. Po poslovniku je določeno po členu 151, da se morajo društva, ki spadajo po legi in prometnih zvezah skupaj, združiti v prosvetni okraj. Namen takega okraja je skrbeti za medsebojno pomoč med sosednimi društvi ene okolice, za redno poslovanje društev in za razbremenitev Zveze pri ustanavljanju, podpiranju in pregledovanju društev. Občni zbor tvorijo vsi predsedniki in tajniki društev in okrajni odborniki. Okrajni odbori morajo imeti vsaj vsak mesec

sejo, izvršujejo sklepe občnega zbora, astanavljajo nova društva, podpirajo in pregledujejo društveno delovanje, izvršujejo navodila Zveze in poročajo o stanju in delovanju društev.

Vodstvo fantovskih odsekov bo priredilo od 16. do 25. novembra organizacijski tečaj, na katerem se bodo tečajniki poučili o prosvetnem in o organizacijskem delu. Po okrožjih se bodo vršili poslovni tečaji za odbornike in se bo uvedel tudi poslovni izpit. Vzorni večeri ali boljše rečeno popoldnevi fantovski in dekliški se bodo vršili tudi v radio oddajni postaji, počenši s 15. novembrom. Vsak fantovski odsek pa mora v bodočem letu izvesti tudi organizacijo mladcev, t. j. dečkov od 14. do 18. leta. Podrobna navodila za to organizacijo prinašajo dopisi odbornikov fantovskih odsekov za mesec oktober.

Tudi Vodstvo dekliških krožkov bo posvetilo pozornost organizacijskemu delu. Posrečilo se je takoj prvo leto ustanoviti 105 dekliških krožkov. Krožkom pa manjka pravih voditeljic. Zato bo Vodstvo priredilo dvodnevni tečaj 14. in 15. novembra. Tudi naraščaj pod imenom mladenke se mora organizirati po vseh krožkih. Članice mladenk postanejo s 14. letom, ko zapustijo ljudsko šolo. Za voditeljice mladenk se bo vršil poseben tečaj v bodoči zimski sezoni.

Stanovska izobrazba.

Na lanskem občnem zboru je bilo Prosvetni zvezi naročeno, da posveti večjo pozornost kmetijsko gospodarski vzgoji. Zvesta naročila občnega zbora je že lansko zimo organizirala celo vrsto kmetijsko gospodarskih predavanj. Bodočo zimo pa bo 20 takih kmetijsko gospodarskih tečajev, ki bodo obsegali skupno do 400 predavalnih ur. Predavanja se bodo vršila iz živinoreje, prašičereje, perutninarstva, o gnojenju, o selekciji živine, o stanovski zavesti, o zadrugništvu, poljedelstvu, sadjarstvu, travništvu, mlekarstvu, zelenjavi, kletarstvu, o kulturi zemlje, o zemljiških knjigah, o katastru, socialnem zavarovanju, higijeni, o davkih, o perečih socialnih

vprašanjih, vinogradništvu, živinozdravstvu, vrtinarstvu, knjigovodstvu, državozaanstvu, perečih pravnih zadevah, o elektrifikaciji našega kmetijstva, in sicer bodo tečaji v sledečih prosvetnih društvih: Stična, Bloke, Ježica, Medija-Izlake, Boh, Bistrica, Dragatuš, Vrhnika, Naklo, Semič, Mengeš, Begunje pri Cerknici, Čatež ob Savi, Cerklje pri Kranju, v Kranju, Preski, Trebnjem, Brdu pri Lukovici in na Breznici. Ker so tečaji brezplačni, je s tem prevzela Prosvetna zveza ogromno izdatkov. Sveta dolžnost društev je, da povsod izvedejo dosledno agitacijo za čim večjo udeležbo, ne samo iz dotične župnije, temveč iz cele okolice. Tečaji bodo stali Zvezo do 25.000 Din.

Dekliški gospodinjski tečaji se bodo vršili v onih društvih, ki so pravčasno zaprosila za te tečaje. So to tromesečni tečaji za dekleta od 16. leta dalje. Taki tečaji se točasno vršijo v Metliki, na Igu in v Ambrusu. Opozarjajo se zlasti dekliški krožki, naj mislijo na take tečaje v prihodnji jesenski sezoni in naj se sedaj prijavijo.

Tečaji za režiserje, maskerje ljudskih odrov bo 29. in 30. novembra ter 1. decembra. Za knjižničarje pa bo tečaj 6. januarja 1957.

Naši listi.

Vsako Prosvetno društvo naj bo naročeno poleg Domoljuba, Bogoljuba in Slovenca še na sledeče liste: Kres, glasilo slovenskih fantov, ki se zbirajo v fantovskih odsekih, je to najboljši fantovski list. Ako društvo naroči več izvodov pod skupnim naslovom, stane celoletna naročnina 18 Din.

Vigred je glasilo slovenskih žena in deklet ter obenem glasilo dekliških krožkov. Letna naročnina znaša 25 Din.

Ljudski oder daje smernice našim odrom, jim nudi primerne igre in služi poglobitvi našega igranja. Celoletna naročnina in 4 igre zraven stane Din 60. Naroča se: Ljubljana, Zarnikova ulica 16.

Mentor je zvest prijatelj slovenskemu katoliškemu dijaku in dijakinji. Izhaja že 24 let in je vodnik mladini skozi nevarna leta. Celoletna na-

ročnina za društva znaša Din 50. Vsebinska je tako pestra, da jo bodo s pridom brali nedijaki člani in članice društva. Naroča se pri Prosvetni zvezi, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Radio tednik je glasilo slovenskih poslušalcev. Ona društva, ki posedujejo radio aparate, naj naročijo tudi to revijo, ki stane za celo leto Din 110.

Vestnik, glasilo odbora Prosvetnih društev, mora biti pri vsaki seji na mizi, pa tudi v bralni sobi naj bo na razpolago. Letna naročnina 15 Din.

Zbiralna akcija za centralni Prosvetni dom.

Poleg zgoraj omenjenih nalog, ki čakajo naše prosvetne delavce v bodoči sezoni, pa moramo izvesti obširno zbiralno akcijo za centralni Prosvetni dom v Ljubljani. Prosvetna zveza je pred leti osnovala »Jegličev sklad« za ta dom. Upravo za ta sklad je izročila zadrugi »Lastni dom«, katera si je letos naredila nalogo, da gre preko vseh ovir na delo za uresničitev svoje naloge. Ljubljana pogreša takega doma tako nujno, kakor cvetlica rose, čebelica cvetnega prahu. Ne moremo izvesti načrtov, ki nas čakajo pri snovanju prave katoliške ljudske univerze, ne moremo izvesti dnevnih programov, kot jih ima n. pr. dunajska Urania, ne socialne šole za naše voditelje, za bodoče kulturne, združne in politične delavce. Novo načelstvo zadruga je osnovalo 5 odsekov, katerih naloga bo izvesti zbiralno akcijo, pripraviti načrte, program in propagando za Prosvetni dom v Ljubljani. Skoro ni danes kmetske fare, ki ne bi imela svoje dvorane ali svojega doma. Pravo življenje po društvih pa bo zraslo šele takrat, kadar bodo za vodstvo društev izvežbani voditelji. Ker bodo vsa društva imela od tega neprecenljive koristi, saj bo to šola za njihove voditelje, zato bo nujno potrebno sodelovanje vseh društev. Kako se bo to vršilo, bodo društva pravočasno obveščena.

Sportno udejstvovanje.

Mladina, ki se zbira v naših društvih, želi tudi sportnega udejstvova-

nja, kar je popolnoma razumljivo. Mlad človek ne dela samo z duhom, temveč tudi s telesom. Krepiti si mora telo, mišice, če hoče, da bo njegovo telo bivališče zdrave duše, močne volje in lepega značaja. Ker pa prosvetne organizacije same po dosedanjih zakonih ne morejo vršiti sporta v oni obliki in meri, kakor bi to želeli člani in kakor zahteva naš čas, zato se je osnovala v Ljubljani sportna organizacija Planina. Kjerkoli žele gojiti sport, naj se obrnejo na Sportni klub Planina, Ljubljana, Miklošičeva cesta 10. Ta sportni klub sprejema kot svoje člane le tiste, fante in dekleta, ki so člani in članice fantovskih odsekov oziroma dekliških krožkov prosvetnih društev. V ta namen se bodo vršili tudi posebni sportni tečaji. Brez nadaljnega pa je dovoljeno gojiti ritmične vaje, simbolične vaje, narodne plesne tudi po društvih, čeprav nimajo sportnega kluba. Kolesarjenje, plavanje, smučarstvo in turistika, tudi to je vsakemu dovoljeno gojiti. Skrbeti je le, da se sport ne pretirava in da se ne zanemarja nedeljska služba božja in ne kali nedeljski mir.

Odbori naj na svoji seji podrobno preštudirajo zgornja navodila in smernice ter sestavijo popolnoma določen program dela v bodoči sezoni. Ta program mora obsegati: 1. katere tečaje priredi društvo in kdaj, 2. katere prosvetne večere ali prosvetna predavanja s slikami in filmi bo priredil v bodoči sezoni in kdaj, 3. katere igre se bodo igrale in naj se tudi določijo dnevi za uprizoritev in za vaje, 4. določi naj se tedenski red in urnik, kdaj ima sestanke fantovski odsek, kdaj dekliški krožek, in katere ure, kdaj se zbira naraščaj oz. mladci in mladenke, ure za skušnje igralcev, pevcev in godev. Le na ta način je mogoče vzdržati red in disciplino. Knjižničarji naj pregledajo knjižnico, jo spopolnijo z novimi deli, naj uvedejo posebno zbiralno akcijo v dotični župniji in naznanijo na društveni oglasni deski, kdaj je knjižnica odprta. Točnost in red bosta veliko pripomogla, da se bodo v bodoči sezoni naši načrti s pomočjo božjo uresničili.

Prosvetni program radijske postaje v Ljubljani

Veliko pozornost posveča naša radijska postaja že od svojega početka dalje prosvetnemu programu. Njen namen ni nuditi poslušalcem mrtve znanosti, temveč živo spoznanje. Živo spoznanje pa mora biti presajeno v življenje samo. Znanost, katere človek ne more v življenju porabiti, je mrtva, jalova. Življenje, ki se razvija okrog nas, nujno zahteva velike raznoličnosti tako v znanosti, kakor tudi v spoznanju. Vzrok, da tako malo poznamo ljudi, tiči večkrat v tem, ker smo preveč enostranski. Ne smemo pa tukaj raznoličnosti istovetiti s površnostjo. Za izobraženega velja v današnjih dneh tisti človek, ki ima široko obzorje in modro spoznanje. Oboje skupaj šele naredi človeka omikaneega, kulturnega.

Temeljno načelo, ki je vodilo referente pri sestavi prosvetnega programa, je bilo spoznanje sebe, svoje družbe, svoje ožje in širše domovine. Pri tem pa ne smemo prezreti sedanjih življenjskih dogodkov. Temu načelu zvesti bo služila vrsta predavanj, kot n. pr.: **Narod spoznaj sebe!** V teh predavanjih nam bodo naši kulturni delavci podali nekak prerez značaja Gorjenca, Dolenjca, Notranjca, Goričana, Korošca, pokazali nam bodo prebivalce s Pohorja, iz Savinjske doline in Prekmurja. Bitnost naroda odseva prav lepo v narodni pesmi, v šegah in običajih, ki so se do danes ohranili. Dobri poznavalci nam bodo predočili našo narodno pesem, ljubezen do narave, ki jo toliko opevajo pesnice, dalje kako je narodna pesem ohranila vse važne zgodovinske dogodke, kako pesem spremlja človeka od zibelke do groba, Cerkevno leto, noša, način življenja, vse to nam je ohranila pesem. V tovrstnih predavanjih nam bo g. prof. Marolt odkril tako važno poglavje naše bogate folklore.

Zgodovina je odsev naše preteklosti. Spoznali bomo našo pokrajino v prazgodovini. Videli bomo srednjeveško življenje v gradovih, iznova doživljali junaško dobo Slovencev, ki

odseva v kmetskih uporih in turških bojih. Dragocene zaklade in žive priče, visoke umske izobrazbe naših slikarjev in kiparjev si bomo ogledali v predavanju iz umetnostne zgodovine. Slovenija hrani umetnostne spomenike iz romanske dobe, gotske in renesanse. Tudi v to področje nas bodo peljali naši umetnostni zgodovinarji. Brata Janez in Jurij Šubic, ki sta ponesla sloves slovenske domovine daleč v zunanji svet, praznujeta svoj jubilej. Njima bomo posvetili v tem letu večjo pozornost.

Svojo ožjo domovino hočemo spoznati po predavanjih, ki bodo posvečena našim rekam, mestom in trgom. Predavatelji pa nam ne bodo opisali samo teka naših rek, temveč pokazali nam bodo, kako tesno je spojeno življenje ljudi, ki živijo ob Savi, Dravi, Soči in Muri, kako posega reka v način življenja, v pesem in povesti dotičnega kraja. Posebno poglavje bo tvoril trgovski zemljepis, kateri bo zlasti zanimal poslušalce iz trgovskih krogov.

Nočemo pa spoznati naše zemlje samo na zunaj, temveč se hočemo seznaniti z njenimi bogatimi zakladi, ki jih hrani naša gruda. Skladi premoga, boksita in svinca pričajo o bogastvu naše zemlje, s katerim se moramo čim bolj seznaniti.

Kdo se danes ne zanima za pereča socialna vprašanja? Saj se zvija ne samo Evropa, temveč cel svet pod operacijskim nožem socialnih reform in vprašanj. Pogled v sodobno Rusijo, kjer vlada boljsevizem, zakulisno delo kominterne, sadovi boljševizma, ki so pognali v Mehiki in Španiji, vse to bo predmet socialnega ciklusa, ki ga bo obdelal dober poznavalec socialnih struj g. dr. I. Ahčin. V to zimsko sezono pade tudi 20 letnica ruske revolucije, ki je sprožila nebroj vprašanj.

Obličje zemlje se spreminja tako rekoč pred našimi očmi, zato bodo gotovo poslušalci z veseljem sledili aktualnim predavanjem, ki posegajo v naše narodno gospodarstvo, kot na

primer avtomobilske ceste, elektrifikacija naše domovine, gorske železnice in vzpenjače, neizrabljene vodne sile, motoriziranje naših železnic, vse to nas zanima in z vsem se bomo imeli priliko podrobneje seznaniti ob sobotni aktualni uri.

Modroslovju bodo posvečena predavanja univ. prof. g. dr. Vebra, ki bo v tej seziji obdelal nacionalizem in krščanstvo. Iz področja verstev bo priznani predavatelj g. Fr. Terseglav seznanjal radijske poslušalce z Islamom. Tudi iz področja psihoanalize, zlasti o Freudovi teoriji, smo sprejeli nekaj predavanj v naš okvirni program. Iz vzgojeslovja bosta podala zanimive izsledke gg. univ. prof. dr. Karol Ozvald in prof. dr. Stanko Gogala. Zdravstvena ura bo tudi v bodoče vsak ponedeljek seznanjala poslušalce z različnimi boleznimi, ki se tako rade vtihotapijo v naše telo.

Prezreti ne smemo naših bratov po jeziku severnih in južnih Slovanov. Ko praznujejo svoje znamenite obletnice, se jih hočemo spomniti z besedo in glasbo. Priznani strokovnjaki bodo predavali iz pravosodja. Tako bo obdelal v posebnem ciklusu univ. prof. g. dr. Rado Kušej novo zakonsko pravo. Med našimi zvestimi poslušalci je veliko število tudi žena in deklet. Tudi v bodočem programu imajo

svojo uro ob petkih, tu se bo obravnavala tvarina, ki bo zanimala brez dvoma naše poslušalke, kot: žena in vzgoja, žena in sociologija, žena in karitativno delo, dalje gospodinjstvo, združništvo, s katerim se mora pečati tudi sodobna žena. Nedeljski popoldnevi pa bodo pokazali pravo fantovsko družbo in vsako drugo nedeljo tudi povezanost deklishe družbe. Želja vseh je, da bi napredovali tudi stanovsko, kmetijske ure ob nedeljah bodo služile kmetijski stanovski izobrazbi, delavske pa delavski stanovski izobrazbi. Domačim in tujim političnim dogodkom velja vsakokratni sobotni pregled, ki ga bo tudi v naprej vodil vam dobro znani žurnalist dr. Alojzij Kuhar. Vsa ta predavanja naj bi bila podana živahno, zajeta naj bi bila iz sodobnega življenja, ilustrirana pa s primeri iz pesništva, leposlovja in glasbe. Poleg slovenščine se bo uvedla novembra meseca tudi francoščina v obliki konverzacije. To so temeljne smernice bodočega prosvetnega programa v naši postaji. Naša skrb bo torej, da bodo poslušalci dobili v teh predavanjih dragoceno spoznanje in pregled časovnih dogodkov. Človek se mora pač vedno učiti in izobraževati. Naša izobraževalna naloga se bo končala šele s koncem življenja, kajti **»živeti se pravi izobraževati se!«** V. Z.

Naši bratje in sestre v tujini

Jože Premrov

(Predavanje za izseljensko nedeljo.)

Nad štiristo tisoč naših rodnih sinov in hčera je danes odrezanih od domače grude. Daleč to- in onstran oceanov ustvarjajo žilave slovenske roke dobrine, ki naj služijo blagostanju in napredku tujih narodov. Naša lepa, mala slovenska zemlja je bila pretesna, da bi mogla dati vsem svojim otrokom dovolj prostora in možnost zaželenih življenjskih pogojev. V težnji za poštenim delom in zaslužkom je bil naš človek prisiljen iskati si pri tujih narodih in v daljnih zemljah svojo drugo domovino. In vendar domovina je samo ena! Njej so posvečene misli slovenskega izseljenca, ko v globokih

rovih odkriva zaklade zemlje, o njej sanja naš delavec med brnenjem jeklenih tovarniških strojev, njenih polj in livad ne more pozabiti naš kmetovalec, ki ga je usoda zanesla na neizmerne ameriške farme. Ljubezen do rodne grude je ona prirodna spona, ki gre preko vseh razdalj ter vzdržuje in krepi v našem izseljencu narodno zavest in vero v srečno bodočnost njegove domovine.

Kot dobra in skrbna mati slovenska domovina ni in ne bo nikdar pozabila svojih sinov in hčera, ki so zdaj raztreseni po širnem svetu. Vsako leto se jih spominja, zlasti pa hite njene mi-

slik našim dragim izseljencem ob vsakoletni **izseljenski nedelji**, ob tem velikem narodnem prazniku, ki je posvečen skrbi in ljubezni naši krvi v tujini. Po vsej naši lepi domovini kraljevini Jugoslaviji je veliko zanimanja za to našo rodno kri, ki jo zdaj pije mrzla tujina. Naši izseljenci so nam za to veliko domovinsko ljubezen hvaležni; v njihovih srcih se ljubezen do nas in domovine ojači in poglobi. Saj če pomislimo, da so v tujini prepuzeni samim sebi, v mnogih naselbinah nimajo svojih šol, društev, knjižnic, ne slišijo naše lepe besede in pesmi, nimajo domačega duhovnika, potem se moramo čuditi, da so nam po tolikih letih ostali še zvesti in da še vedno hrepene po rodni domovini.

Delo, ki ga opravljajo naši izseljenci po vseh delih sveta, ni lahko, toda Slovenci se ga niso ustrašili. Zarili so se kot črvi pod zemljo v rudnike in tam garali kot živina, si v potu svojega obraza služili kruh in podpirali domovino. Nešteto slovenskih domov so rešili pred propadom. Do zadnjih let so pošiljali v domovino vsako leto na milijarde dinarjev. Krvavo prislužen je bil ta denar, pa so ga kljub temu radi izročali rodni domovini, ker jo ljubijo kot pravi sinovi in hčere. Zadnja leta pa so spravile žalostne gospodarske razmere, ki so zajele ves svet, tudi naše ljudi v tujini ob delo in kruh. Nešteto pridnih slovenskih rok je zdaj brez dela, brez denarja. Često se zgodi, da nam tujina vrača naše sinove in hčere duševno in telesno uničene brez vseh življenjskih sredstev. Naše najboljše delavne moči nam je vzela tujina, zdaj nam jih pa strte in izmозgane vrača! Mnogi naši izseljenci se z žalostnim srcem obračajo v domovino in prosijo naše pomoči in ljubezni. Mi smo pa tako čisto gluhi za njihove potrebe in prošnje. In vendar so nam oni poslali že mnogo, mnogo milijard dinarjev. Celo v najtežjih letih gospodarske krize niso pozabili na nas, če pomislimo, da so nam v l. 1935 poslali **192.000.000 Din.** Treba je, da jim tudi mi vračamo ljubezen za ljubezen!

Naši ljudje so se pričeli izseljevati

okoli l. 1850. in izseljevanje je trajalo do l. 1930. V tem času se je izselilo na vse dele sveta nad **400.000 Slovencev**. Izselili so se iz najrevnejših predelov naše domovine. Če premislimo to dejstvo, moramo reči, **da izseljevanje za našo domovino ni bila bolezen, ampak življenjska potreba.**

Po ugotovitvah občinskih uradov se je do zdaj stalno izselilo iz sledečih srezov:

1. Kočevje	50.000	prebivalcev
2. Novo mesto	25.000	..
3. Krško	10.000	..
4. Mur. Sobota	15.000	..
5. Logatec	8.000	..
6. Litija	7.500	..
7. Kamnik	11.000	..
8. Kranj	6.800	..
9. Dol. Lendava	10.000	..
10. Šmarje p. Jelš.	5.500	..
11. Celje	9.250	..
12. Dravograd	4.470	..
13. Čabar	5.180	..
14. Brežice	5.727	..
15. Gornji grad	5.652	..
16. Maribor l. b.	4.547	..
17. Maribor d. b.	5.276	..
18. Konjice	7.118	..
19. Laško	2.812	..
20. Slovenjgradec	1.804	..

Če prištejemo k temu še izseljence iz ljubljanskega sreza in mesta Maribora, dobimo rezultat, da se je iz Dravske banovine izselilo okoli **180.000 Slovencev**. Računati smemo, da obstoji družina slovenskih izseljencev povprečno iz treh ali štirih oseb, potem imamo iz Dravske banovine nad 400.000 Slovencev v inozemstvu. Tu pa niso vštetí Slovenci iz črnomeljskega sreza, iz slovenskega Primorja in iz slovenskega dela Koroške. Če prištejemo k prejšnjemu številu še te Slovence, potem je slovenske krvi nad **1.000.000** izven državnih meja. To je ogromna številka za naš mali slovenski narod!

Kje bivajo Slovenci v tujini?

1. V Zed. državah Severne Amerike
280.000 Slovencev
2. V Argetini (Južna Amerika)
50.000 Slovencev

3. V ostalih deželah Juž. Amerike	10.000	Slovencev
4. V Kanadi	12.000	..
5. V Avstraliji	500	..
6. V Nemčiji	50.000	..
7. V Franciji	20.000	..
8. V Belgiji	6.000	..
9. V Holandiji	5.000	..
10. V Avstriji (Gradec in Dunaj)	20.000	Slovencev
11. V Egiptu	15.000	..
12. V Čehoslovaški	1.000	..
13. V Poljski	500	..
14. V Rusiji	751	..
15. V Rumuniji	247	..
16. V Turčiji	82	..
17. V Bolgariji	451	..
18. V Grčiji	112	..
19. V Palestini	28	..
20. V Španiji	254	..
21. V Japonski	17	..
22. V Kitajski	26	..
23. V Švedski	25	..
24. V Norveški	15	..
25. V Irski	17	..
26. V Angliji	207	..
27. V Škotski	18	..
28. V Skandinaviji	16	..
Skupaj		450.022 Slovencev

To je ogromna številka za naš mali slovenski narod! Mirno lahko trdimo, da je danes več kot polovica Slovencev izven državnih meja naše domovine.

Večje slovenske naselbine imajo slovenske župnije in slovenske šole, zlasti v Severni Ameriki, kjer zdaj deluje nad 100 slovenskih duhovnikov. Po drugih državah pa, kjer Slovenci niso kompaktno naseljeni, pogrešajo vsega tega, zaradi tega pa jim grozi marsikje moralni in narodni pogin. Utonili bodo v ogromnem tujem morju, če jim ne bomo priskočili na pomoč takoj! Marsikje mlajši rod ne zna več jezika svojih staršev in tudi ne poznajo svoje prave domovine in tako se čisto zgodi, da mislijo in pripovedujejo tujcem, da so doma iz Avstrije! In to po tolikih letih naše nove domovine Jugoslavije!

Kako se jim zdaj godi? Če bi bilo mogoče, bi se jih zelo mnogo vrnilo takoj v domovino. Mnogi so brez dela, kruha in celo brez strehe. Tuje dr-

žave jih ne ščitijo, ker nimamo z njimi sklenjenih konvencij, kot so to pravočasno storile druge države. Naši izseljenci leta in leta plačujejo ogromne prispevke v razne zavarovalne delavske funde, pa jih kljub temu na stara leta mečejo na cesto, da morajo iti brez vseh sredstev v domovino umirat, njihov krvavo prisluženi denar pa ostane v tujini. Do danes je ostalo v tujini že na milijone našega denarja, pa to vsled tega, ker smo se do zdaj vse premalo brigali za našo kri v tujini. Za zgled bodi omenjen samo en primer: L. 1929 je umrl Anton K. v USA. Domači se zanj niso brigali. Imel je prihranjenih 59.033 dolarjev, to je 2.503.033 Din in ti so ostali v USA, namesto da bi jih bila dobila naša domovina. Podobnih primerov je nebroj, ki se še zdaj ponavljajo! Zalostno dejstvo! Niti toliko se ne brigamo, da bi ves denar prišel v domovino!

Kako skrbimo za naše izseljence? Na splošno smemo trditi, da do zdaj nismo zanje storili skoro ničesar. Spomnili smo se nanje le tedaj, kadar so nam poslali kaj denarja. Denarno ljubezen smo imeli, bratske pa nikoli! Edino »Družba sv. Rafaela« v Ljubljani, ta skrbna mati naših izseljencev, je z veliko ljubeznijo delala in še zdaj deluje za naše izseljence. To je privatna družba, ki se vzdržuje z milodari naših izseljencev in dobrih sre v domovini. Na izseljenskem poprišču ima Rafaelova družba že nemuljive zasluge. Mnogim našim izseljencem je že rešila imetje in jih obvarovala pred moralnim in narodnim poginom. Na pobudo dolgoletnega izseljenca in sedanjega predsednika gospoda p. Kazimirja Zakrajška je Rafaelova družba uvedla izseljensko nedeljo, ki se je spočetka obhajala samo v Dravski banovini, zdaj pa jo praznuje vsa naša domovina. Rafaelova družba izdaja mesečno glasilo »Izseljenski vestnik Rafael«, ki omogoča trdne in žive vezi med našimi izseljenci in domovino. Naročnina stane letno samo 12.— Din.

Za letošnjo izseljensko nedeljo, ki bo 29. novembra, želi Družba sv. Rafaela pokloniti našim številnim izseljen-

cem »Izseljenski koledar«, kjer bodo imena vseh naših članov in dobrotnikov. Do zdaj ima družba šele 250 članov, ki podpirajo njeno prevažno versko, narodno in kulturno delo za izseljence. Za naš veliki narodni praznik ob priliki izseljenske nedelje želi Družba sv. Rafaela pokloniti našim izseljencem saj 4000 novih članov, zato prosi, da pristopite v velikem številu

v njen krog. Letna članarina znaša za osebnost 10.— Din, za društva, zavode in trgovine pa 100.— Din. **Naj bi ne bilo niti enega prosvetnega društva, ki bi ne hotelo biti tudi član Rafaelove družbe!**

Tožnih krikov naših izseljencev iz tujine naj nihče ne presliši, ampak naj jim skuša pomagati vsak izmed nas po svojih močeh in zmožnostih.

Društvena kronika

Občni zbori so se vršili: v Šenčurju pri Kranju 25. avgusta 1956; v Škofji Loki 5. septembra; v Čemšeniku 16. septembra; na Breznici 20. septembra; na Ježici 21. septembra; na Viču 25. septembra; na Rovih 27. septembra; v Žireh 27. septembra; v Št. Jakobu ob Savi 27. septembra; v Št. Juriju pri Grosupljem 27. septembra; v Predosljih 27. septembra; v Sostrem 27. septembra; v Šmihelu pri Novem mestu 27. septembra; v Mekinjah 27. septembra; v Novem mestu 1. oktobra; v Dolu pri Ljubljani 4. oktobra; pri Sveti Trojici nad Moravčami 4. oktobra; v Hrušici pri Ljubljani 4. oktobra; v Naklem 4. oktobra; pri Sv. Krištofu v Ljubljani 8. oktobra.

Kovor pri Tržiču.

Na Mali Smaren popoldne smo pri nas imeli veliko slovesnost. Fantje in dekleta v narodnih nošah so sprejeli goste iz Tržiča. Križ in od drugod ter jih peljali najprej k slovesnim litanijam v župno cerkev, nato pa v dolgem sprevodu do novega prosvetnega doma. Na čelu so šle tri društvene zastave, nato pa vsi člani in članice ter ves naraščaj kovorskega prosvetnega društva, za njimi drugi. Predsednik je potem uvodoma spominjal na ustanovitev društva in njegove težke ure pod prejšnjim režimom. Govornik dr. Jože Pogačnik je izredno številnemu občinstvu tolmačil potrebo slovenske katoliške prosvete ter jo utemeljeval iz slovenske in slovanske zgodovine, iz potreb fare in občine, posameznega stanu in posameznega človeka. Domači župnik Anton Hostnik je potem opravi-

vil obredni blagoslov novega, sicer skromnega, pa pristrčnega in krasno urejenega Prosvetnega doma. Domači in sosedni odseki so potem nastopili z lepo izvajanimi gimnastičnimi ter ritmičnimi vajami, spremljala jih je tržiška godba. Posebno tržiški odseki so želi mnogo odobravanja. Pogrnjene mize, godba, skrbna postrežba ter prosta zabava so potem pomagale do pristrčnega razpoloženja vsega občinstva. Mlado kovorsko društvo je v nekaj letih obstoja dobilo že tudi svoj dom! Takega navdušenja ne pomni vsa fara!

Prosvetni dan na Breznici.

Breznica na Gorenjskem je proslavila v nedeljo 27. septembra svečano 50 letnico Prosvetnega društva. Že na predvečer so domačini zažgali kresove po gorah, pa tudi na vasi, ob katerem so se zbrali društveniki na pravo gorenjsko kresovanje. Tam so ustanovitelji pripovedovali anekdote iz svojih mladih let, ko še ni bilo društva ter kako so ga ustanavljali, da se je po 50 tih letih razrasel v to, kar je danes. Pisatelj Janez Jalen, domačin z Roden, je ob tej priliki imel govor, v katerem je bodril na delo za pravo narodno prosveto. Tamburaši in pevski zbor pa so poživljali kresovanje do pozne noči. Drugi dan je bil slavnostni sprevod po Breznici, v katerem so budile veliko navdušenje številne narodne noše ter lepe skupine, noseč v sprevodu podobe najznamenitejših brezniških rojakov, Prešerna, škofa Pogačarja, Čopa, Finžgarja, Tomo Zupana, Svetino itd., saj je znano, da je

samo ta fara dala nad 120 izobraženecv našemu narodu. In na to so Brezničani ponosni! Cerkveni govor je imel rojak in Prešernov sorodnik župnik V o v k iz Tržiča, glavni prosvetni govor pa dr. Š m a j d iz Radovljice. Popoldne je imela godba z Jesenic svoj koncert. Po slovesnih večerih pa je bila v Prosvetnem domu akademija, katere se je udeležilo toliko ljudi, da je rekel brezniški očavec: »Vse preveč! Akademija je poudarjala veliko ljubezen do slovenstva ter poleg Župančiča (Duma) in Preglja (Makabejci) predvajala samo dela domačinov, tako Finžgarja (prizor iz »Naše krvi«: grunt ima korenine do pekla) ter Jalena (prizor iz »Doma«: naš narod bo živel!). Na akademiji je imel slavnostni govor pisatelj F i n ž g a r, ki je poudarjal prav to ljubezen do domačije, do vsega, kar je našega, do naše zgodovine in naše vere. Po akademiji je bila prosta zabava. Pokroviteljstvo nad izredno zanimivo proslavo te duhovno tako bogate gorenjske fare je prevzel ban dr. Natlačén, ki pa se zaradi zadržanosti ni mogel osebno udeležiti.

Občni zbor prosvetnega društva v Kranju.

Iz predsedniškega poročila, ki ga je podal društveni predsednik g. Kokalj posnemamo, da je imelo društvo v preteklem letu kaj živahno delovanje. Društvenih odsekov je pet in sicer: dramatični, pevski, fantovski, dekliski in godbeni.

Društvo je priredilo v preteklem letu sedem prosvetnih večerov, ki so bili vsi prav dobro obiskani. Odbor je razmotrival o svojem delu na 11 sejah, katerih so se odborniki redno udeleževali. Društvo se je udeleževalo prireditev in nastopov bratskih društev širom Gorenjske.

Predsednik je v svojem govoru lepo razvijal program in cilj našega prosvetnega društva. Napočil je čas, ki zahteva veliko večjo aktivnost pozitivnih narodnih sil, da premagajo sovražnika, ki dviga glavo širom sveta in ki se imenuje komunizem. Mrtvaški duh uničenja vsega, kar je katoli-

ško, se čuti že preko vse Evrope. Zato moramo danes v katoliški prosveti posebno poudarjati jasnost, odločnost in borbenost. V prosvetnih in socialnih vprašanjih moramo biti vsaj toliko brezkompromisni, kakor so komunisti.

Nov duh in z njim nov človek mora vstati v naših domovih z nalogo zavreti val komunizma. Zato pa vsi domoljubi brez razlike na stan in poklic v naša katoliška prosvetna društva, da bo armada čim mogočnejša. Kljub težkim časom, v katerih danes živimo, ostane osnova vsega delovanja v našem društvu: katoliški nauk, pri katerem bomo poudarjali zlasti socialno stran in vzgojo srca in izobrazbo duha. Naše geslo in naš cilj bodi: za liberalizmom mora pasti še židovski komunizem, da bo bodočnost katoliška!

Društveni blagajnik g. dr. Simončič je poročal, da je znašal denarni promet društva v preteklem letu Din 82.520,05 in sicer dohodkov 42.710,75 Din in izdatkov 39.809,28 Din. Med dohodke je prvič v zgodovini društva zabeležena podpora mestne občine Din 4.000. Konec leta ima društveni blagajnik v svoji blagajni še 2.901,47 Din. Zanimivo je ugotoviti, da je društvo plačalo v preteklem letu na takšah **4.121 Din**, kar predstavlja že kar dobrega davkoplačevalca. Poročilo je bilo vzeto na znanje.

Društveni tajnik g. Eržen je poročal, da je društvo preteklo leto prejelo 55 raznih dopisov, odposlalo pa 72. Društvo se je udeležilo številnih društvenih in verskih prireditev po raznih krajih naše domovine. K večjemu počitku smo spremili med letom z našo društveno zastavo gospodično Anželo Hafnerjevo, g. Mihaela Zevnika in g. Mohorja. Naj jim bo Bog bogat plačnik za njihovo delo.

Poročilo tajnika je bilo sprejeto z velikim odobravanjem.

Knjižničar g. Vertovšek poroča, da vsebuje knjižnica 2105 knjig, katere so člani, 146 po številu, med letom pridno prebirali.

Za dramatični odsek »Ljudski odere« je poročal njegov predsednik g. Tre-

falt. Uprizorjenih je bilo v pretekli sezoni 14 predstav. Oder je priredil med letom za svoje člane strokovno predavanje. Za bodočo sezono se je preskrbel z deli, ki jih bo tekom sezone uprizoril. Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem.

Za pevski odsek je poročal g. Grašič. Društvo ima kar štiri pevske zbornice in sicer dva moška in dva mešana zbor. Pevske vaje so se vršile redno. Moški zbor, ki slovi daleč naokrog, je imel v preteklem letu 8 javnih nastopov tako v domačem društvu, kakor tudi pri raznih prireditvah, katere so priredila razna društva in organizacije v Kranju.

V imenu fantovskega odseka je poročal g. Gogala Jardo. Iz tega poročila sledi, da se je v odseku res gojila prava in smotrna izobrazba naše mladine. V težkih časih je začel odsek svoje delovanje. V času, ko je bilo vse razkrojeno in razdvojeno. Pa mladi in agilni fantje so resno vzeli stvar v roke in prvi uspehi se že kažejo. Odsek šteje danes 55 fantov, ki redno posejajo sestanke, na katerih se fantom predava zelo aktualne in potrebne stvari. In te sestankih se fantje vadijo v govorništvu, sestavljanju zapisnikov, vodstvu zborovanja in raznih drugih praktičnih znanostih.

Poročilo agilnega predsednika fantovskega odseka je bilo z velikim zadovoljstvom vzeto na znanje.

Za glasbeni odsek je poročal g. Podjavoršek. Društvo si je ustanovilo svoj lasten orkester, ki je bil zelo potreben. Orkester, ki je sicer še mlad, prav živahno deluje ter je že dvakrat nastopil v in izven Kranja.

V imenu preglednikov računov je poročal g. dr. Šilar, ki je pregledal društvene knjige in račune. Predlaga celokupnemu odboru razrešnico, blagajniku in tajniku s pohvalo, kar je bilo soglasno sprejeto.

Celjska katoliška prosveta.

15. septembra se je vršil v dvorani Orlovskega doma v Samostanski ulici redni letni občni zbor Katoliškega prosvetnega društva v Celju. Občni zbor je vodil predsednik g. prof. Peter Ko-

vačič, ki je podal nekaj načelnih misli o potih in ciljih katoliške prosvete v današnji dobi. Kljub drugim časom, v katerih živimo, ostane osnova vsega delovanja v katoliškem društvu vedno ista: katoliški nauk in v njegovem duhu izvajana vzgoja sreča in izobrazba duha. Od tega temelja se zavestno nismo premaknili in se ne moremo; ali smo, kakor smo, ali nas sploh ni.

Sledila so izčrpana poročila društvenih funkcionarjev. Tajnik je poročal, da je bilo v pretekli sezoni 11 prosvetnih večerov, pri katerih je sodeloval tudi salonski orkester. V okviru društva je oživela gledališka družina kot odsek KPD, ki je v pretekli sezoni uprizorila dve predstavi. Odbor pa je v zadnjem času delal na to, da se Gledališka družina osamosvoji in so bila pravila samostojne Gledališke družine od banske uprave že potrjena in se je pred kratkim vršil že tudi ustanovni občni zbor. Oživil se je tudi zopet fantovski odsek, ki šteje nad 100 članov. V pretekli poslovni dobi je bilo 25.288,20 Din dohodkov in 20.751,20 Din izdatkov. Knjižnica šteje 2510 knjig. Tekom leta je bilo izposojenih 854 knjig. Za nabavo knjig je bilo izdanih 4.611 Din. Inventar je vreden po zadnji cenitvi 10.205 Din.

Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor sledeči gg.: prof. Kovačič, predsednik; Dimec Maks, podpredsednik; Kroflič Josip, tajnik; Plahutnik Josip, blagajnik; šol. uprav. Lužnik Franc, knjižničar; Vrabl Tone, gospodar; odbornika gđe. Golob Danica in g. Vodušek Ivan. Za revizorje so bili izvoljeni gg.: Plahuta Josip, ravn. Jerič Franc, višji davčni kontrolor Šek Fr. V društveno razsodišče pa so bili izvoljeni gg.: dr. Kalan Zdravko, Germek Jakob in Veber Viktor. — Članašina ostane 12 Din letno.

Celjski prosvetni večeri.

Prosvetnim društvom radi očitajo, da se s svojim delom še vedno gibljejo v idejnem svetu in metodah nekdanjih narodnih čitalnic. Katoliškemu prosv. društvu v Celju bi tega ne mogli očitati. Že objavljen program prosvetnih večerov priča, da so predavanja po-

stavljen kakor nalašč za odgovor na najbolj pereča in moreča vprašanja, ki nas vse mučijo prav te dni.

Velike stavke industrijskih delavcev so nas živo spomnile, da še vedno ni uravnovešen tehnični napredek z občo blaginjo, racionalizacija proizvodnje z zaposlitvijo delavcev, služba stroja z dostojanstvom človekove osebnosti. Napotke k reševanju težkega problema nam bo podal na prvem prosvetnem večeru vseuč. profesor dr. Veber.

Pol stoletja smo se sklicevali na katoliško Španijo in si jo v marsičem stavili za vzgled. Kdo bi ne čakal nestrpno predavatelja, ki nam bo razgrnil sliko predzgodovine in potek krvavega španskega prevrata.

V Rusiji so padali zadnje dni usodni streli: revolucija je začela moriti lastne očete. Kako pretresljiva podobnost s francosko revolucijo! Kdor pozna eno, bo mogel pravilno soditi tudi o drugi. Brez dvoma bo pozitiven trajen sad, rojen po izmernih porodnih bolečinah vseh od boljševisma prizadetih dežel, socialno pravičnejši red človeške družbe, zato nam bo na prosvetnem večeru vzporejal francosko in boljševisko revolucijo sociolog.

Boljševizem ni le socialni boj, marveč nova religija. V razdiralnem vzgojnem delu boljševisma je največja nevarnost za ves kulturni svet, posebno še za vzgojno delo drugega najmogočnejšega vzgojnega faktorja, katoliške cerkve. Naravno, da mora biti med aktualnimi predavanji tudi govor o boljševiski mladini.

Proti vzgojnim idejam boljševisma, ki zastruplja srca tudi naši mladini, moramo poudariti večno resnične vzgojne ideale krščanstva. Temu namenu bo služilo predavanje z naslovom »Čemu vzgajamo?«

Dve idejni sili si poskušata osvojiti svet: moderno brezboštvo in katoliška cerkev. V posebnem predavanju nam bo stanje svetovnega katoliškega misijona in njegove težave razložil naš najboljši poznavalec misijonov.

Med resna predavanja, ki naj razbistrijo naše poznavanje sodobnih

problemov, je uvrščen planinski večer, glasbena in literarna akademija in končno običajna materinska proslava.

Tržič.

Občni zbor prosvetnega društva sv. Jožefa se je vršil v ponedeljek zvečer v dvorani na Skali. Iz poročil odbornikov smo razbrali, kaj se je v pretekli sezoni vse delalo v tem najaktivnejšem tržiškem kulturnem društvu. Imeli smo 12 predavanj s skioptičnimi slikami. Dramatski odsek je organiziral 14 različnih iger. Pridno sta sodelovala pevski odsek in godbeni tako pri igranih kot pri prosvetnih večerih. V smislu novih pravil Zveze fantovskih in Zveze dekleških odsekov sta se poživila fantovski in dekleški krožek, ki sta v živahnem razvoju ter uživata velik sloves pri mladini, doma in v okolici. Izboljšali smo na odru elektriko; uredili prehode, da ni več toliko mučnega prepaha v dvorani, oder, garderobe in shrambo za kulise prebarvali; pridobili nekaj novih kulis, novo je tudi to, da je občina naklonila v proračunu 500 Din podpore. V preteklem letu so umrli 4 člani, ki jih je društvo z zastavo in častno udeležbo spremilo k večnemu počitku. Večje zastopstvo društva je bilo tudi na gorenjskih prosvetnih taborih v St. Vidu, v Šmartnem, na Jesenicah in pri otvoritvi Prosvetnega doma v Kovorju. Rzsodišče ni poslovalo niti v enem slučaju, kar priča o slogi med članstvom. Revizorji niso imeli težkega dela ter so z lahkoto odobrili delo odbora v preteklem poslovnem letu. Volitve niso prinesle dosti sprememb. Članarina ostane ista kot lani, to je 10 Din na leto. Z delom prične društvo sv. Jožefa oktobra kakor navadno. Ob sklepu nastopne sezone pa homo slovesno proslavili štiridesetletnico društva.

Preddvor.

Veličastna stavba Prosvetnega doma je bila v nedeljo 13. septembra blagoslovljena. Obred blagoslovitve je izvršil č. g. župnik F. Jeraša ob asistenci domačega župnika č. g. Sitarja. V svojem govoru se je g. žup-

nik spomnil vseh dobrotnikov, predvsem č. g. dekana Matije Šavsca iz Amerike, ki je z velikodušnim darom največ pripomogel k dograditvi doma, in tudi vseh drugih. Zato lahko trdimo, da je ta naš prosvetni dom res dom nas vseh, ker ga je z malimi izjemami delala vsa preddvorska fara. Prav vsa fara pa se zahvaljuje g. Fr. Jeraši, pod čigar vodstvom se je dom gradil in ki je tako rekoč ustvaritelj doma. Brez njega bi najbrže še danes naše prosv. društvo bilo sirota brez strehe in bi ne imelo primerne prostora, da bi dalo kam ponosne diplome in pohvalna pisma, ki so nam jih priborili v viteški borbi naši fantje Orli in dekleta Orlice. Ko je prišel ta dan g. Jeraša od Sv. Križa pri Logatcu, kjer zdaj slušbuje, cel avtobus tamkajšnjih prosvetnih delavcev, je bil navdušeno pozdravljen od vseh, ker ga Preddvorčani še nišo pozabili in ga ne bodo. — Cela prireditev je bila nad vse povoljno obiskana. Zastopstva vseh okoliških društev od Komende do Tržiča so se udeležila slovesnosti, pri kateri je prav izborna sodeloval domači pevski zbor, kateremu želimo še več razgibanosti; dalje je sodeloval iz prijaznosti orkester kranjskega prosvetnega društva, ki je pokazal obilo truda in uspeha. Po slavnostnih besedah zgoraj omenjenih čč. gg. se je vršila igra »Pod križem« ob polno zasedeni dvorani. Bog živi prosvetno delo v Preddvoru!

Redni letni občni zbor

Blaž Potočnikove čitalnice v Št. Vidu nad Ljubljano

dne 6. sept. 1956 v Ljudskem domu.

Od zadnjega občnega zbora je imel odbor BPC 19 odborovih sej. Članov je 351: moških 128, ženskih 199. Umrli sta 2 članici. Častnih članov je 10. Dne 5. julija se je brala sv. maša za vse umrle člane Čitalnice. Odseki so trije: dramatični odsek, dekliški krožek in Križarsko bratstvo. V Čitalnici je včlanjena tudi Strokovna zveza v Stori in Sportni klub Brod. Dopisov je došlo 74; odposlanih je bilo 76. Prosvetnih večerov je bilo 6, dramatične predsta-

ve 3 in Miklavžev večer. V Domu je igralo Križarsko bratstvo, Dekliški krožek in Marijina družba. Strokovna zveza v Stori v proslavo dr. Krekove obletnice in Sportni klub Brod igro »Kajm«. Praznik narodnega zedinjenja dne 1. decembra je obhajala s skioptičnim predavanjem. Dne 4. in 5. julija je obhajala na zelo slovesen način 70 letnico svojega obstoja. Z zastavo se je Čitalnica udeležila velikonočne procesije, sprejema škofa g. dr. Rožmana, procesije sv. Rečnjega Telesa, 800 letnice stiškega samostana in na rojstni dan kralja Petra II. sv. maše.

Čitalnica je imela Din 10.917,50 dohodkov in 10.713,75 izdatkov. V blagajni je Din 204,75.

Proslava 70 letnice BPC je imela Din 36.870,25 prejemkov, Din 30.137,75 izdatkov, torej dobička Din 6.732,50.

Prosvetni večeri so se obnesli prav dobro. Na sporedu je bilo vselej skioptično predavanje, deklamacije, odrski prizori, petje in tamburanje. Za mladino bomo priredili popoldanska, brezplačna, nalašč njej namenjena predavanja eno nedeljo v mesecu.

Praznovali smo 70 letnico svojega obstanka. Zahvaliti se imamo nad vse požrtvovalnemu članstvu in prijateljem Čitalnice, kakor tudi našemu častnemu članu dr. A. Korošcu in dr. Kreku. Čitalnica je bila odlikovana z redom sv. Save IV. stopnje, njen najstarejši član g. Simon Juvan pa z redom sv. Save V. stopnje. Prosvetni večeri so dosegli popoln uspeh. Skušali jih bomo še izpopolniti. Dobicek ob 70 letnici še od daleč ne bo zadostoval za najnujnejša dela pri Domu in inventarju. Članom hoče nuditi sportno izobrazbo. V dogovorih smo s SK Planino.

V proslavo ponovne upostavitve BPC smo uprizorili Finžgarjavo »Naša kri«. Priredili smo tudi Miklavžev večer, Cvrček za pečjo (2 krat), Beneški trojčki in Bratje. Čisti dobiček igre »Bratje« smo podarili tukajšnji Vincencijevi konferenci. V proslavo 70 letnice BPC je bila 4. julija slavnostna predstava »Zlatorog«.

Ustanovni občni zbor dekliškega krožka je bil 20. oktobra 1955. Spre-

jetih je bilo 56 rednih članic. Polletni občni zbor je bil 17. maja 1956. Sej je bilo 14, sestankov pa 10. Pri sestankih smo čitale iz sv. pisma, nato so bila razna poučna predavanja, deklamacije in dramatični nastopi, kratka molitev in himna »Povsod Boga«. Pozimi so bili dekliški večeri, na katerih so se učile članice veziti ter krojiti obleko ter perilo. Bili so po 5 krat na mesec. Dekliški krožek je gojil tudi sport. Načelnica se je udeležila sportnega tečaja v Ljubljani. Vadile so se simbolične vaje. Skupno z Marijino

družbo je imel krožek 2 prireditvi: igro »Prisegani« in 25. marca Materinski dan. Tedaj so nastopile članice s simboličnimi vajami, govorom, deklamacijo in petjem. 18 članic se je udeležilo lepega izleta na Zabreško planino. Krožek ima v blagajni 514,75 Din gotovine. Rednih članic je sedaj 49.

Poročila se odobre soglasno.

Preglednik Erjavce Egidij poroča, da so pregledali vse poslovne knjige ter jih našli v redu. Odboru predlaga absolutorij, kar občni zbor odobri. Nato je sledila volitev odbora.

Knjižnica

Dr. Robert Neubauer: TBC jetika, zdravim v pouk, bolnim v pogum. Izdala in založila Protituberkulozna zveza v Ljubljani, Čopova ulica 1. Cena Din 5.—. S to knjižico, ki obsega 84 strani, smo dobili prepotrebna navodila za borbo proti morilki jetiki. Ako pomislimo, da odpade v Jugoslaviji 25 smrtnih žrtev izmed 10.000 na jetiki. Med evropskimi državami nosi Jugoslavija rekord v umrljivosti za jetiko. Prav zaradi tega dejstva si moramo učitelji še posebej šteti v svojo dolžnost in nalogo, delati z vsemi močmi proti razširjenju te bolezni. Najlepša navodila, najboljše podatke za to svoje delo dobimo prav v omenjeni knjigi. Nizka cena omogoča vsakomur nabavo prepotrebne knjige, predvsem pa ne bo smela biti brez nje nobena šola.

Gradovi in graščine v narodnem izročilu. I. Gradovi in graščine ob Savinji, Sotli in Savi. Priredil Janko Orožen. Celje 1956. Strani 268. Cena 50 Din. Samozaložba.

Avtor knjige je zbral zanimivo in za domoznanski pouk nujno potrebno gradivo, ki bo prav dobro služilo učiteljstvu narodnih šol pri zemljepisju. V drugem zvezku namerava obdelati gradove in graščine ob Dravi in Muri.

Na žalost so razmere sedaj take, da je moral avtor izdati delo v samozaložbi. Izdaja drugega dela je v mnogem odvisna od uspeha prvega dela.

Knjigo priporočamo v nakup šolam in učiteljstvu, ki bo v njej našlo zelo mnogo izčrpno in pregledno obdelanega gradiva za domoznanski pouk.

Vsebina: Oklic za XXXVII. redni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani. — Smernice za bodoče delo v letu 1956-57. — Prosvetni program radijske postaje v Ljubljani. — Naši bratje in sestre v tujini. — Društvena kronika. — Knjižnica.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik in izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejce